

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХАДЖИ ДИМИТЪР“ С. БЯЛА
8850- с. Бяла; общ. Сливен ул. „Люляк“ №13; тел: 0878774443
E-mail: ou_biala@hotmail.com <http://oubyala.com>

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА

РАННОТО НАПУСКАНЕ НА

УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета на заседание на Педагогическия съвет, с Протокол № 1 /16.09.2019 г.

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

1. Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Хаджи Димитър“ - с. Бяла за превенция на ранното напускане на образователната система:

- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
- ✓ План за 2018- 2019 г. За изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020)
- ✓ Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
- ✓ План за действие по изпълнение на националната Стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2015 – 2020)
- ✓ Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)
- ✓ Рационална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
- ✓ Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2010 – 2020 г./
- ✓ Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите /2012 – 2020 г./;
- ✓ Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- ✓ Закон за предучилищното и училищно образование;
- ✓ Наредба за приобщаващото образование;
- ✓ Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.
- ✓ Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и

професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широко-обхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. *Профилактика на преждевременното напускане на училище в ОУ „Хаджи Димитър“ чрез:*
 - 1.1. анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
 - 1.2. идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях ;

1.3. плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. *Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:*

2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите; 2.2. Кариерно ориентиране и консултиране.

3. *Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище:*

3.1. Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я;

3.2. Популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища и местни центрове;

Кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

Причини за отпадане от училище:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини;
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;

Социално-икономически причини:

- ✓ затрудненията при усвояване на учебния материал;
- ✓ слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- ✓ ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите;
- ✓ поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- ✓ използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);

Образователните причини:

- ✓ наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.;

Етнокултурни причини:

- ✓ по-ранното стъпване в брак;
- ✓ по-ниска ценност на образованието; **Психологически причини:**
- ✓ Чувство за неуспех;
- ✓ Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;

Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; задържане и реинтегриране на учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на между-секторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище.

Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца.

ОУ „Хаджи Димитър“ – Бяла е едно от училищата в България, в което няма отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училищния показва, че това се дължи най-вече на последователната политика за реализиране на дейности, подчинени на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на

координираните усилия на всички участници в образователния процес - обратна връзка с институции, родители, класни ръководители, ученици и учители;

- приемственост – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция.

- Идентифициране на рисковите фактори – доклад анализи на класни ръководители.

Политиките и мерките, които ОУ „Хаджи Димитър“ предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита опасността от

явлението „отпадане от училище“, ако училището не осъществява превенция и не подкрепя всяко дете.

Политики и мерки в ОУ „Хаджи Димитър“ произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от другите населени места; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място – загубване на детето.

Мерки: - Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Липса на грижи за изоставените деца и техните по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството;

Мерки: Оказване на социална помощ – чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от фирмата – доставчик на закуски и обяд;

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция. При необходимост търси съдействие на социалните партньори.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности:

- ✓ Управление на информацията за преждевременно напусналите училище.

Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;

- ✓ Координиране действията на класните ръководители с училищното ръководство;
- ✓ Квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;
- ✓ Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците агресия и насилие в училище;
- ✓ Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти;
- ✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- ✓ Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.

- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;

- насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;

- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);

- ✓ други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

- Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище

- Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и

възпитателна интерактивна среда

- поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;
- Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост:
- ✓ Подготовка на учениците за продължаване на образованието - професионалното ориентиране на учениците, завършващи основно и средно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- Осигуряване на професионално консултиране и ориентиране чрез привличане на ЦПО;
- Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности.
- ✓ Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно – възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;
 - Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
 - Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
 - Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;
 - Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено икономически условия.
 - Организиране на дарителска кампания;
- ✓ Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:
 - Наркомания, алкохол, тютюнопушене.
 - Сексуално образование

Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с общинския професионално-консултативен кабинет, с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/;

- Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия.
- Извънкласни и извънучилищни дейности; ✓ Активно участие на ученическият съвет:
 - участие при планиране дейността на часа на класа
 - лекции в час на класа „Деца помагат на деца“;
 - създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик;
 - организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;
 - тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния
- Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.
- Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;
- Формиране на екипи за разработване на дейностите по превенция от отпадане и залагането им в комплексната планираща и отчетна документация